

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 19/25),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

## П Р А В И Л Н И К

### О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТЕ ШАФРАНИКЕ (*Carthamus tinctorius* L.) РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТЕ

(„Службени гласник РС”, број 78/25, од 12. септембра 2025)

#### Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте шафранике – *Carthamus tinctorius* L. (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања.

Методама из става 1. овог члана испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) производне и употребне вредности сорте (VCU тест);
- 2) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест).

#### Члан 2.

Производна и употребна вредност сорте утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос сировог зрна;
- 2) садржај влаге у зрну у моменту жетве;
- 3) принос зрна са 9% влаге;
- 4) толерантност, односно отпорност на болести и штеточине;
- 5) садржај уља у сувој материји зрна у процентима;
- 6) садржај протеина у сувој материји зрна у процентима;
- 7) састав масних киселина у уљу из узорка семена;
- 8) принос уља.

Сорта има бољу производну и употребну вредност ако у току испитивања одређених битних особина из става 1. овог члана покаже боље резултате у поређењу са тим особинама сорте стандард.

#### Члан 3.

Сорта се испитује у једном или више огледа постављених на огледном пољу на више локалитета. Оглед чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Оглед из става 1. овог члана изводи се по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

#### Члан 4.

Семе сорте које се доставља за испитивање на огледном пољу мора да испуњава услове у погледу квалитета и да је здравствено исправно.

### Члан 5.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте мора да буде иста култура.

Сорта се на истој огледној парцели може испитивати најмање после четири године, под условом да у том периоду нису сејане друге уљане биљне врсте.

Сорта се испитује на земљишту које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина, и по потреби, предсетвено третирано инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се на огледном пољу тако да су у складу са највишим нивоом технологије производње шафранике, а ради испољавања генетског потенцијала сорте.

Сетву сорти у једном огледу треба обавити истог дана и у року који се у том локалитету сматра оптималним.

### Члан 6.

У зависности од типа сорте из члана 4. овог правилника поставља се оглед за испитивања сорте са елементима датим у Табели – Елементи огледа за испитивања сорте шафранике.

Табела – Елементи огледа за испитивања сорте шафранике

| Елементи огледа                                 |                   |
|-------------------------------------------------|-------------------|
| дужина парцеле                                  | 10 m              |
| ширина парцеле                                  | 2,8 m             |
| површина парцеле                                | 28 m <sup>2</sup> |
| дубина сетве                                    | 4-5 cm            |
| број понављања                                  | четири            |
| размак између редова                            | 70 cm             |
| размак у реду                                   | 12,5 cm           |
| број редова парцеле                             | четири            |
| број биљака у реду                              | 80                |
| број биљака на парцели<br>(број биљака у жетви) | 320               |
| укупан број биљака по<br>хектару                | 114.286           |
| размак између блокова<br>(понављања)            | 1,5 m             |
| заштитни појас<br>(најранија сорта-хибрид)      | два реда          |

### Члан 7.

У периоду вегетације сорте на огледном пољу евидентирају се следећи подаци:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања (када је више од 50% никлих биљака);
- 3) датум цветања (када је више од 50% биљака у цветању, као помоћни критеријум за одређивање дужине вегетације);
- 4) датум физиолошке зрелости (када је више од 50% биљака чије је наличје главица лимун жуте боје са браон-сувим ободом ширине 1 – 2 см, као помоћни критеријум за одређивање дужине вегетације);
- 5) датум жетве.

#### Члан 8.

Непосредно пред жетву, на свим елементарним парцелама у огледу, утврђује се број биљака пред жетву.

Жетва свих сорти из једног огледа врши се, у истом дану, у фази пуне зрелости сорте стандард.

Приликом жетве, на свим елементарним парцелама у огледу, за сваку сорту која се испитује утврђује се принос зрна и садржај влаге у зрну.

#### Члан 9.

У току испитивања сорте на огледном пољу утврђује се толерантност, односно отпорност сорте на болести у природним условима инфекције.

#### Члан 10.

Ако се у току испитивања сорте на огледном пољу појаве биљне штеточине у значајнијем броју врши се њихово евидентирање.

#### Члан 11.

За хемијску анализу семена узимају се са сваког локалитета два просечна узорка укупне масе по 50 g који се састоје од смеше из сва четири понављања.

Узорак семена се пакује у натрон или платнену кесу, затвара, обележава додељеним шифрама које је имао у огледу и доставља се овлашћеној лабораторији која ради хемијско-технолошке анализе узорака.

#### Члан 12.

Хемијско-технолошке анализе у лабораторији обављају се на просечним узорцима из свих локалитета.

На сваком узорку обавља се следећа анализа:

- 1) садржај уља у сувој материји зрна у процентима;
- 2) маса 1.000 зрна (g);
- 3) садржај протеина у сувој материји зрна у процентима;
- 4) састав масних киселина у уљу шафранике.

#### Члан 13.

Извођач огледа који испитује сорту на огледном пољу евидентира следеће податке: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 7 – 10. овог правилника, као и друге

податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од дивљачи, птица, штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа који испитује сорту у лабораторији евидентира податке из члана 12. овог правилника, као и назив извођача огледа, одговорно лице за извођење огледа и локалитет на коме се изводи оглед.

Подаци из ст. 1 – 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

#### Члан 14.

Обрада података о резултатима испитивања приноса зрна и приноса уља, врши се израчунавањем анализе варијансе по плану „потпуно случајног блок система”, а оцена значајности се изражава на основу LSD теста или Dunnet-овог теста за поређење средина третмана са стандардом на нивоу значајности  $p=0,05$  и  $p=0,01$ .

Поред оцене значајности из става 1. овог члана, израчунава се и коефицијент варијације (Cv) огледа.

За обрачун приноса уља користе се подаци укупног приноса зрна са обрачунске парцеле по понављањима и садржај уља у процентима.

За сва остала обележја израчуната је аритметичка средина.

#### Члан 15.

Обрада података о резултатима испитивања осталих битних особина сорте врши се израчунавањем аритметичке средине.

#### Члан 16.

Различитост, униформност и стабилност сорте испитује се методом одређеним техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте шафранике.

#### Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 003222864 2025 14840 007 001 012 001  
У Београду, 3. септембар 2025. године

МИНИСТАР  
проф. др Драган Гламочић